17 marca 2025 roku

Pani
AGNIESZKA DZIEMIANOWICZ-BĄK
Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Dotyczy: podjęcia prac legislacyjnych zmieniających przepisy ustawy z dnia 12 marca 2004 r.
o pomocy społecznej w zakresie ponoszenia odpłatności za pobyt w regionalnym domu pomocy społecznej tj. Krajowym Ośrodku Mieszkalno – Rehabilitacyjnym dla Osób Chorych na Stwardnienie Rozsiane (SM) w Dąbku

Szanowna Pani Minister!

Samorząd Województwa Mazowieckiego od 2004 r. prowadzi w formie jednostki budżetowej ww. regionalny dom pomocy społecznej. Ośrodek ten zajmuje się kompleksową rehabilitacją osób chorych na stwardnienie rozsiane i przyjmuje pacjentów **z całej Polski.**

Zgodnie z art. 59 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej w przypadku regionalnego domu pomocy społecznej finansowanego z dochodów własnych samorządu województwa decyzję o skierowaniu wydaje organ gminy, a **decyzję** o umieszczeniu i **opłacie za pobyt** wydaje marszałek województwa **na podstawie art. 61 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 1,** przy czym art. 64, art. 64a i art. 64b stosuje się odpowiednio.
Ustawodawca, jedynie w przypadku marszałka województwa ograniczył podstawę prawną wydawania decyzji o opłacie za pobyt do konkretnych przepisów w szczególności:
art. 61 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy, który stanowi, że „Obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności:

1) mieszkaniec domu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka," oraz

art. 61 ust. 2 pkt 1 który brzmi „Opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej wnoszą:

1) mieszkaniec domu, nie więcej jednak niż 70 % swojego dochodu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka, nie więcej niż 70 % tego dochodu".

Należy tu podkreślić, że inne organy wydające decyzję odnośnie opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej o zasięgu powiatowym lub gminnym nie są w żaden sposób ograniczone co do zakresu podmiotowego swojej decyzji w tej sprawie. Art. 61 ww. ustawy reguluje nie tylko kwestię odpłatności mieszkańca domu, ale też w poszczególnych punktach wskazują kto ma obowiązek ponoszenia
tej odpłatności w przypadku gdy mieszkaniec nie jest w stanie tego uczynić w całości lub w pełni. Są to odpowiednio: małżonek, zstępni przed wstępnymi i gmina.
Obciążenia gminy stanowią różnicę pomiędzy średnim kosztem utrzymania mieszkańca, a opłatą przez niego wniesioną oraz opłatą uiszczoną przez osoby bliskie.
Treść art. 59 ust. 5 ustawy w obecnym kształcie uniemożliwia marszałkowi województwa wydanie decyzji wskazującej, że część lub całość opłaty za pobyt mieszkańca powinny

wnieść osoby wymienione w art. 61 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy, a w tym gmina kierująca daną osobę do KOMR.

Ograniczenie wynikające z art. 61 ust.2 ustawy o pomocy społecznej, pozwala na ustalenie odpłatności za pobyt w Ośrodku w wysokości nieprzekraczającej 70% tylko dochodów mieszkańca domu. Wpływy z tytułu odpłatności za pobyt przy stosunkowo niskich dochodach osób korzystających z usług Ośrodka, nie pokrywają średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca KOMR.

W latach 2022-2024 liczba przejętych pacjentów do Ośrodka wyniosła **2 924 osoby**, dochody z tytułu opłaty za pobyt wyniosły ogółem **5.031.489,46 zł**; natomiast **50.902.294 zł** to środki jakie Samorząd Województwa Mazowieckiego poniósł za wszystkie osoby przebywające w KOMR, niezależnie od miejsca ich zamieszkania.

W latach 2022-2024 przyjęcia do KOMR kształtowały się następująco:

- 2022 – 985 osób (287 to mieszkańcy Mazowsza co stanowi 29,14%),
- 2023 – 943 osób (297 to mieszkańcy Mazowsza co stanowi 31,50%),
- 2024 – 996 osób (278 to mieszkańcy Mazowsza co stanowi 27,91%).

Ustawodawca nakładając na Samorząd Województwa Mazowieckiego zadanie o zasięgu krajowym nie ustalił obowiązku współfinansowania tego przedsięwzięcia przez inne samorządy, których mieszkańcy korzystają z usług KOMR.

Roczny bieżący budżet KOMR w 2024 roku wyniósł **ok. 20 min zł,** wydatki na utrzymanie Ośrodka stale rosną co stawia Województwo Mazowieckie przed ogromnym wyzwaniem finansowym.

Chcąc zachować najwyższy standard świadczonych usług budynek Ośrodka wymaga na bieżąco realizacji szeregu zadań inwestycyjnych, modernizacyjnych i remontowych, zakupu niezbędnego wyposażenia i specjalistycznego sprzętu rehabilitacyjnego, na które Samorząd Województwa tylko w latach 2022-2024 wydatkował ze swojego budżetu kwotę **10.640.126,07 zł.**

Mając powyższe na uwadze zwracam się z prośbą do Pani Minister o wsparcie działań zmierzających do zmiany przepisów ustawy o pomocy społecznej w zakresie partycypacji rodzin mieszkańców
oraz samorządów lokalnych w odpłatności za pobyt w regionalnym domu pomocy społecznej tj. Krajowym Ośrodku Mieszkalno – Rehabilitacyjnym dla Osób Chorych na Stwardnienie Rozsiane
w Dąbku.

Proponowane zmiany zapisów przedstawiam w załączniku do niniejszego pisma.

Z poważaniem

podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym

Załącznik

1. Załącznik nr 1. Proponowane zmiany zapisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

POLAND25.EU

Departament Pomocy Społecznej
Dyrektor
Beata Karlińska

DPS-XIII.055.1.2025
Warszawa, dnia 9 czerwca 2025 r.

zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (tj. Dz.U. z 2018 r. poz. 870) po rozpatrzeniu petycji dotyczącej zmiany przepisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r., poz. 1283, z późn. zm.) w zakresie odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej przekazuję poniższe wyjaśnienia.

Zasady odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej regulują przepisy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283, z późn. zm.).

Zgodnie z przepisami ustawy pobyt w domu pomocy społecznej jest odpłatny, a krąg osób, na których spoczywa obowiązek wnoszenia opłaty za pobyt bliskich w domu pomocy, wynika z art. 61 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej. Pobyt w domu pomocy społecznej jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca. Stosownie do art. 61 ust. 1 ustawy obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności: 1) mieszkaniec domu, nie więcej jednak niż 70% swojego dochodu; 2) małżonek, zstępni przed wstępnymi, 3) gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej.

Odmienny od powyższych zasad sposób ustalania odpłatności został uregulowany w przypadku regionalnych domów pomocy społecznej finansowanych z dochodów własnych samorządu województwa. Zgodnie z art. 59 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej w przypadku regionalnego domu pomocy społecznej finansowanego z dochodów własnych samorządu województwa decyzję o skierowaniu wydaje organ gminy, a decyzję o umieszczeniu i opłacie za pobyt wydaje marszałek województwa na podstawie art. 61 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 1, przy czym art. 64 stosuje się odpowiednio. Powyższe oznacza, iż odpłatność ustalana jest od osoby umieszczanej w tym domu (do wysokości 70% jej dochodów), natomiast odpłatności nie ustala się od osób bliskich tej osoby oraz gminy kierującej osobę do tego domu.

Krajowy Ośrodek Mieszkalno-Rehabilitacyjny w Dąbku jest regionalnym domem pomocy społecznej o charakterze specjalistycznym, okresowego pobytu, przyjmującym wyłącznie chorych na stwardnienie rozsiane (SM) z całego kraju.

Prowadzenie Krajowego Ośrodka Mieszkalno-Rehabilitacyjnego dla Osób Chorych na SM w Dąbku należy do zadań Marszałka Województwa Mazowieckiego.

Dom Pomocy Społecznej w Dąbku został przekazany Marszałkowi Województwa Mazowieckiego ustawą z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2003 r. Nr 203, poz. 1966), zmieniającą w art. 54 ustawę z dnia 29 listopada 1990 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 1998 r. Nr 64, poz. 414, z późn. zm.). Zgodnie z nowym art. 55 g ustawy o pomocy społecznej z dniem 1 stycznia 2004 r. Krajowy Ośrodek Mieszkalno-Rehabilitacyjny dla Osób Chorych na Stwardnienie Rozsiane w Dąbku, stał się regionalnym domem pomocy społecznej o charakterze specjalistycznym, okresowego pobytu. Wysokość miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca KOMR ustalana jest co roku Zarządzeniem Marszałka Województwa Mazowieckiego, a następnie ogłaszana jest w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

W przepisach prawa wprost wskazano, iż prowadzenie Krajowego Ośrodka przekazano do zadań Marszałka Województwa Mazowieckiego, a zadanie to jest finansowane z dochodów własnych Mazowieckiego Województwa Samorządowego, przy czym w 2004 roku samorząd województwa mazowieckiego otrzymał środki z budżetu państwa na finansowanie miejsc w tym Ośrodku. Także mienie Krajowego Ośrodka z mocy prawa stało się mieniem Mazowieckiego Województwa Samorządowego.

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie planuje zmian legislacyjnych zmierzających do partycypacji rodzin mieszkańców oraz samorządów gminnych w odpłatności za pobyt we wskazanych w art. 59 ust. 5 ustawy. Jak wskazano wyżej ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego z 2003 roku zwiększała ekonomiczną odpowiedzialność jednostek samorządu terytorialnego poprzez zwiększenie udziału dochodów własnych w ogólnych środkach finansowych. Nie bez znaczenia pozostaje, że z dniem 25 października 2024 r. weszła w życie ustawa z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. poz. 1572), zastępująca ustawę z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2024 r. poz. 356). Ustawa ta przewidziała zmianę obecnego systemu finansowania jednostek samorządu terytorialnego i wprowadziła do porządku prawnego regulacje, zapewniające stabilny system finansowania jednostek samorządu terytorialnego oraz zwiększenie dochodów jednostek samorządu terytorialnego w sposób systemowy. Zatem proponowana w petycji zmiana stanowiłaby cofnięcie wcześniejszych zobowiązań ustalonych w przepisach prawa.

Ponadto należy zwrócić uwagę, iż propozycja dodatkowego obciążenia rodzin mieszkańców i gmin opłatą za pobyt okresowy w domu regionalnym budzi wątpliwości, ze względu na fakt iż, wprowadzenie proponowanych przez Marszałka Województwa Mazowieckiego zmian, mogłoby ograniczyć dostęp tej formy wsparcia.

Należy również wskazać, iż Krajowy Ośrodek Mieszkalno-Rehabilitacyjny w Dąbku jest regionalnym domem pomocy społecznej o charakterze specjalistycznym. Jest to placówka działająca w niektórych zakresach w sposób odmienny niż domy pomocy społecznej prowadzone w ramach zadań własnych gmin i powiatów. Zgodnie ze Statutem Krajowego Ośrodka celem działania Ośrodka jest zapewnienie przebywającym w nim mieszkańcom całodobowej opieki, odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz usług rehabilitacyjnych

i medycznych, na poziomie obowiązującego standardu, a także stwarzanie możliwości zaspokojenia zindywidualizowanych potrzeb bytowych, zdrowotnych, społecznych, kulturalnych i religijnych. Zatem Ośrodek jest placówką, która w głównej mierze świadczy usługi rehabilitacyjne i medyczne (usługi te co do zasady nie są świadczone przez domy pomocy społecznej), a pobyt w tej placówce ma charakter okresowy.

Mając na względzie powyższe w opinii Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przeanalizowania wymaga, czy główna działalność domu jaką jest udzielanie specjalistycznego wsparcia skoncentrowanego na krótkoterminowej opiece oraz usługach rehabilitacyjnych dla osób ze stwardnieniem rozsianym, mieści się w zadaniach pomocy społecznej. Placówka ta de facto w dużej mierze świadczy usługi z zakresu ochrony zdrowia, zatem zasadnym wydaje się rozważenie ewentualnej celowości jej formalnego przekształcenia w podmiot ochrony zdrowia, co pozwoliłoby na lepsze dopasowanie finansowania do realnego profilu usług, a jednocześnie nie rodziłaby skutków finansowych dla gmin i powiatów, zapewniając stabilny dostęp do tego rodzaju świadczeń dla pacjentów ze stwardnieniem rozsianym.

Przedstawiając powyższe wyjaśnienia informuję, że zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Z wyrazami szacunku
Beata Karlińska
Dyrektor
Departamentu Pomocy Społecznej
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/